

ögonen såsom oförsvarligt, sedan det numera länge varit stadgadt, att konsuler skola nämnas i (sammansatt) Statsråd.

Jag har derföre den äran att föreslå,

att ifrågavarande undantagsstadgande upphäfves, i sammanhang hvarmed naturligtvis orden "inom riket" i första punkten af § 28 böra uteslutas.

Det kan tilläggas, att detta förslag ej är nytt: samma yrkande är för mera än ett halft århundrade sedan framställt af d. v. kanslirådet Aug. von Hartmansdorff i hans bekanta "Förslag till inrättningen af Sveriges statsförvaltning."

Jag föreställer mig, att bibehållandet af Regeringsformens paragrafers både ordningsföljd och antal kunde vinnas derigenom, att tjuguattonde paragrafens andra moment förvandlas till en ny § 32, hvilket ej synnerligen skall störa den ej allt för logiska följd, som Regeringsformen företer i framställningen af sitt mångartade innehåll.

Stockholm den 24 Januari 1878.

A. Hedm.

N:o 38.

Af Herr E. Clairfelt m. fl.: Om provincialläkarens aflöning och pensionering.

Sedan ej mindre Kongl. Sundhetskollegium i underdånig skrifvelse den 24 September 1877 dels anmält behovet af en förbättring i provincialläkarnes, med ett belopp af 1,500 kronor på stat uppförda löner, hvilka kollegiet på anförda skäl föreslagit måtte höjas till 2,000 kronor och efter

Bih till Riksd. Prot. 1878. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 8 Häft.

femton års väl vitsordad tjänstgöring ökas med ytterligare 500 kronor; dels ock hemställt att provincialläkarne, — som, enligt nu gällande föreskrifter, icke komma i åtnjutande af pension å allmänna indragningsstaten förr än vid 65 lefnads- och 40 tjensteår, men, på grund af deras ansträngande tjänstgöring samt det men deras helsa och krafter derunder måste lida, voro framför flertalet af tjänstemän i behof af pension vid tidigare lefnadsålder, måtte, då militärläkarnes pensionsålder redan genom nådiga cirkuläret den 22 Juni 1877 blifvit bestämd till 60 lefnads- och 30 tjensteår, tillerkännas enahanda rättighet, hvilken med ännu större skäl borde tillkomma provincialläkaren; *än äfven* ett antal provincialläkare uti en till Kongl. Maj:t ingifven underdånig skrift anhållit, att lönen måtte, på sätt Sundhetskollegiet föreslagit, bestämmas till 2,000 kronor men två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, medgifvas, det ena efter fem och det andra efter tio års tjänstgöring, samt att pensionsrätten måtte få inträda med 55 lefnads- och 25 tjensteår; så har Kongl. Maj:t uti dess till Riksdagen afåtna nådiga proposition N:o 1 angående statsverkets tillstånd och behof (se vidare bilagan N:o 7 punkterna 29 och 66) enär de af Sundhetskollegiet åberopade förhållanden klart ådagalade behofvet af en förbättrad aflöning för provincialläkarne, och då det vore af stor vigt för det allmänna att provincialläkarebefattningarne uppehållas af fullt tjänstbara personer, men tillräcklig anledning syntes åtminstone för närvarande saknas att i ofvanberörda hänseenden vidtaga större förändringar än Sundhetskollegiet föreslagit, till Riksdagen hemställt, *att* provincialläkarelönerna måtte från och med 1879 få utgå med 2,000 kronor och derutöfver med ett ålderstillägg af 500 kronor efter femton års tjänstgöring, samt *att* provincialläkarne vid fyllda 60 år och efter 30 års tjänstgöring i statens tjänst må förklaras berättigade derifrån afgå med pension å allmänna indragningsstaten till samma belopp som lönen.

Då nu Kongl. Maj:t, lika med Sundhetskollegiet, erkänt, *att* provincialläkarne såväl genom den vetenskapliga bildning, hvilken af dem fordras, och hvars förvärfvande kräfver en vida högre och kostsammare studiekurs än för andra tjänstemän, som äfven genom vigten och ansvarsfullheten af deras kall äro väl förtjenta af att finna en nödortfödig bergning; *att* provincialläkarnes tjänstgöring är synnerligen ansträngande, emedan de, när deras biträde påkallas, måste i hvad väder som helst och ofta på obanade vägar begifva sig till embetsförrättningar, hvarigenom deras helsa och krafter merendels blifva i förtid brutna, något som ock är ådalagdt deraf, *att* bland 42 under de senaste 12 åren afidne provincialläkare endast 11

vid dödstillfället uppnått en ålder af 60 år eller derutöfver; att den låga aflöning, som provincialläkarne åtnjuta, noggsamt antydde, hurusom de för sin utkomst hufvudsakligen äro hänvisade till enskild praktik, men att denna försörjningsutväg, utom det att den allt mindre kunde anlitas, i den mån krafterna vid framskriden ålder minskades, tillika blifvit på senare tiden inskränkt af åtskilliga anledningar, såsom genom provincialläkaredistriktens styckning, genom inrättandet af allt flera enskilda distriktläkarebefattningar på landet samt genom tillsättandet af allt flera stads- och distriktläkaretjänster i städerna; att under en sådan fortgående inskränkning i provincialläkarnes utvägar till bergning lefnadskostnaderna alltjemt stigit, hvilket ock föranledt Riksdagen att bereda löneförbättring åt statens flesta öfriga embets- och tjänstemän; bland andra åt militärläkarne, af hvilka de med provincialläkarne närmast likställda, nemligen regementsläkarne, numera åtnjuta i lön 2,800 kronor och dessutom särskild dagaföning under den tid de befinna sig i verklig tjänstgöring; att militärläkarne alltså äro försedda med högre lönevilkor, än provincialläkarne, ehuru de förre jemväl hafva den förmånen att under sin i fredstid mindre ansträngande tjänstgöring ega bättre tillfälle att kunna förskaffa sig ökade inkomster medelst enskild praktik eller genom att med sin tjänst förena stadsläkare-, distriktläkare- eller lasarettsläkarebeställningar; samt att den jemförelsevis ofördelaktiga ställning, hvori provincialläkarne sålunda befinna sig, gjort dessa tjänster mindre begärliga;

Då härtill kommer, att provincialläkarnes lärokurs gemenligen kräfver en tid af 11 à 12 år; att de i medeltal icke afsluta denna kurs förr än vid 31 à 32 års ålder; att de vid tillträdet af sin första provincialläkaretjänst vanligen uppnått en ålder af 35 eller 36 år; att de, hvilka i allmänhet utgått från fattiga eller mindre bemedlade hem, vid tillträdet af sin första tjänst och vid en ålder, då många andra medborgare redan börjat lägga en grund för ekonomiskt oberoende, skola börja att förränta och amortera en under den långa studietiden åsamkad skuld, sannolikt uppgående i medeltal till 10,000 kronor, hvarigenom deras ekonomiska ställning, med en för lefnadsbehofven knappast tillräcklig lön, blifver än mera bekymmersam; att de, såsom idkare af en vetenskap, hvilken är stadd i jemn utveckling, måste, för att, såsom det heter, "följa med sin tid" vidkännas ej obetydliga utgifter för anskaffande af dyrbara böcker och instrument; att provincialläkaren svårligen kan bereda sig någon ledighet, för antingen en ofta, till följd af det ansträngande kallet, väl behöflig vård om sin helse, eller för att besöka vetenskapliga stiftelser och möten, då de knappt tillmätta

löneinkomsterna icke tillåta honom att bekosta sig vikarie eller tjenstebiträde; att provincialläkaren, utom den honom åliggande skyldigheten att när och hvar som helst inom distriktet bistå enskilda sjuka, då de påkalla hans hjälp, har åliggande för det allmännas räkning, att biträda myndigheterna i den allmänna helsovården, att gifva noga akt på helsotillståndet och hvad derpå menligt kan inverka, att söka med säkerhet bedöma sig yppande sjukdomar och farsoter samt anordna de åtgärder, som för deras hämmande kunna och böra vidtagas, att hålla uppsigt öfver de inom distriktet befintliga apothek, barnmorskor och vaccinatörer, att deltaga i styrelser öfver befintliga sjukvårdsanstalter samt att handlägga rättsmedicinska mål och besvara deruti förekommande frågor m. m.; att, då andra tjenstemän med ökade meriter och duglighet i allmänhet befordras till högre och bättre aflönade tjänster, någon befordran för provincialläkare deremot sällan ifrågakommer; att bland de 75 gifta provincialläkare, som afidit under åren 1840—1876, ej mindre än 25, (eller 33 %) enligt uppgift från civilstatens pensionsinrättning, efterlemnade sina familjer i fullständig fattigdom; att i nära nog 80 % af provincialläkaredistriktet befolkningens ekonomiska ställning är sådan, att den enskilda praktiken i förening med den nuvarande låga lönen icke kan bereda provincialläkaren med familj en skälig utkomst; att provincialläkaren gerna kan sägas vara sitt distrikts sjelfskrifne fattigläkare och åligger att lönlöst fullgöra en stor del af samhällets humanitetspligt mot fattiga sjuka på landsbygden; samt att, enligt statistiska uppgifter, högst få af provincialläkarne uppnå den för civile tjenstemäns pensionering bestämda tjänste- och lefnadsålder; sålunda voro vid 1877 års början af då lefvande 128 provincialläkare endast 3 på nämnda vilkor uppförda å allmänna indragningssstaten, och i September månad samma år befunno sig endast 8 i pensionsåldern;

synes det oss som om den af ett antal bland provincialläkarne gjorda underdåniga framställning i afseende såväl å lönerna som pensionsåldern för nämnde tjenstemän vore i hög grad behjertansvärd, och vi våga alltså, på grund af ofvan anförda skäl och omständigheter, vördsamt hemställa, att Riksdagen ville på det sätt bifalla de af Kongl. Maj:t i ämnet gjorda framställningar:

att provincialläkarelönerna bestämmas att från och med år 1879 utgå med 2,000 kronor och derutöfver med två ålders-tillägg, hvardera å 500 kronor, att utgå, det första efter tio och det andra ejder femton års tjenstgöring;

samt att provincialläkare må berättigas att vid fyllda 55 år och efter 25 års tjenstgöring i statens tjenst från tjensten afgå med pension å allmänna indragningsstaten till samma belopp som lönen.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 24 Januari 1878.

Eug. Clairfelt.

O. Bergius.

Ludv. Torpadie.

Wilh. Farup.

L. J. Fahlander.

P. A. Hellgrén.

C. E. Hjelm.

J. E. Billström.

N:o 39.

Af Herr Samuel Johnson: Om ändring i 5 kap. 1 §. Strafflagen.

Sedan det visat sig att inom vårt fädernesland, lika väl som inom de flesta andra europeiska stater och Norra Amerika, förbättringsanstalter för vanartad ungdom äro af behovet påkallade, har detta behof redan föranlett många enskilda personer, som hafva öppen blick för den fara, hvilken hotar att förstöra framtiden för många af vårt uppväxande slägte, att taga initiativ till inrättande af sådana anstalter. Vi hafva ju i vårt land flera enskilda förbättringskolonier eller arbetsskolor, såsom Gyllenkrookska stiftelserna vid Lund, Fröbergiska vid Kalmar och vidare det storartade företag i denna riktning, som blifvit gjordt af föreningen till minne af Konung Oscar I och Drottning Josefina.